

A csíkzsögödi templom története röviden

A zsögödi római katolikus templom épületét a szakirodalom a késő gótika alkotásának tartja és létrejöttét általában a zsögödi Mikó családhoz köti: azaz tulajdonképpen egy magánkápolnával van dolgunk, mely később az egyre szaporodó zsögödi hívek hitéletét is szolgálta.

A fentiek fényében azonban azt is lehetségesnek tartjuk, hogy a ma álló zsögödi templom késő gótikus részletei (legkorábban a 15. század végén, legkésőbbben a 16. század első évtizedeiben) akár a Czakó család építkezési tevékenysége révén születtek (egy itt kialakuló nemesi rezidencia részeként).

A csíkszentléleki római katolikus templom szentélyének bordás hálóboltozata a zsögödi kápolna szentélyboltozatával megegyező szerkezetet mutat – így a két épület elképzelhetően azonos kor és azonos mesterek munkája lehet. Ennek a datálására talán támpontként szolgálhat a Czakó fiak által 1510-ben állíttatott oltár: a csíkszentléleki késő gótikus szentély megépítését így 1510 előttre keltezhetjük, tehát a zsögödi kápolnát is ez idő tájt emelheték.

A műemlék templom a Mikó nemesi család birtokában volt, de a zsögödi lakók is használták a szentmisék alkalmával. 1747-ben a Mikó család tagjainak a beleegyezésével átadták a kápolnát a zsögödi híveknek, így az egyházközség használatába került.

2012-ben az épület alaposabb morfológiai vizsgálatát is megejtették.

Tulajdonképpen egy teremtemplomról beszélhetünk, ugyanazon szélességű szentéllyel és hajóval, valamint a hajó nyugati végén emelkedő, részben a hajó testébe beugratott karcsú toronnyal. Az északi oldalon a hajóhoz a bejáratot védelmező portikusz csatlakozik, míg a szentély mellé fedett sekrestyét is építettek. A templomot a körülötte lévő terephez igazodó, cseréppel fedett alacsony cinteremfal veszi körül, melyet kívülről zömök pillérek támasztanak. A cinterembe északon nyílik a kőkeretes bejárat.

A gótikus kápolnát a 18. század végén nagymértékben átalakították: nyugat felé meghosszabbították, valamint 1799-re megépült a torony, és valószínűleg ez időben készült el a sekrestye is – erről a munkálatról egyelőre a torony koronázópárkánya alatt végighaladó felirat – ANNO 1799 – tudósít. A kápolna eredeti hosszúságát érzékletesen mutatják az épület egykori nyugati sarkait átlósan támogató, vízvetős támpillérek, melyeket az átalakításakor nem bontottak el, hanem részben beépítettek a nyugati bővítménybe.

A hajót a szentélytől csúcsíves diadalív választja el, melyen a következő festett felirat húzódik: „Háromságban Egy Szent Isten † Áldjon Minden Nemzetségre.”

A hajó belseje a 18. század végén nagyobb átalakításon ment át, a boltozatot dús profilú, különféle geometrikus mezőket formázó, barokkos ihletű stukkókkal díszítették.

A templom nyugati karzatát négyzetes, fapillérek tartják, eddigi ismereteink szerint ez a karzat az orgona elhelyezésére épült, melyet a neves kézdivásárhelyi orgonaépítő, Kolonics István készített 1865-ben. A kórus, mely kezdetben csupán a déli oldalon lévő nyugati hajóablakig nyúlt elő, feltehetően az 1960-as években nyerte el mai formáját és kiterjedését.

Minden jel arra mutat, hogy a toronyépítés 1799-ben fejeződött be. A toronyban ma két harang van, a nagyobbikat 1924-ben a Szentháromság tiszteletére öntötte Biszák József az Arad megyei Gyorokon, a kisebbiket pedig Csíkszeredában Jézus Szíve tiszteletére Tusa István, meglehetősen naiv formákkal és ornamentikával, nagyrészt tükörrírású felirattal. Egy harmadik, felirat nélküli, használaton kívüli kisharangot a szószék alá helyezték el.

A templom szószéke az északi fal mellett emelkedik, kosarát egy kőpillér tartja, egy kis táblán elhelyezett felirat révén azt is tudjuk, hogy készítették Albert Istvánné (született Kontsag Anna) és Gál Ferencné (született Salló Zsuzsa) 1868-ban. A szószékkosár oldalán látható evangélistákat ábrázoló képek 1971-ben készültek.

A hajó eredeti bejárata vélhetően a késő gótikus kápolna nyugati oldalán nyílt (ezt elbontották a 18. századi bővítéskor), ennek a bejáratnak a keretét pedig áthelejtették az északi falban kialakított ajtónyíláshoz.

A templomban található kőfaragványok közül megemlíthetjük még azt a négy oszlopféjezet-szerű, élszedéssel is díszített darabot, melyeknek ma zászlótartóként is szolgálnak (a közepükbe fűrt lyukak révén), ezeknek eredeti helyéről és funkciójáról nincsenek ismereteink.

Az eddigi megfigyelések azt bizonyítják, hogy az északi bejárat előtti fedett, faragott bejárati kőkerettel ellátott portikusz feltehetően a 19. század első felében készült.

A 20. század legjelentősebb renoválási munkálatai 1960-ban következtek be, ekkor alakították ki a portikusz keleti falában a Lourdes-i barlangot is. A templomnál bekövetkező jelentősebb javítási munkálatra még 1997-ben került sor, amikor a szárnyasoltár táblaképeit is letisztították.

A CSÍKSZÖGÖDI RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM OLTÁRAI

A csíkszögödi római katolikus templom belső berendezésének talán legismertebb darabja a 17. század második felére keltezett szárnyasoltár. Ezt bizonyítja a többször átfestett oltár legelső, feketés alapszíne, valamint a „gazdagon fémszínezett (aranyozott, ezüstözött) rátét-díszítményekkel, faragványokkal” való ékítése – jelezte az oltár restaurátori vizsgálata is.

Az erdélyi (oltár)művészet kérdéseivel foglalkozó szakirodalom ebben az oltárban (illetve csíkszögödi párdarabjában) a 15–16. századi szárnyasoltárok formai, szerkezeti megoldásainak a 17. századi továbbélését látja. Az oltárszekrényben a 16. század első

felére keltezett, hársfából faragott Mária-szobor látható, mai állapotában meglehetősen átalakulva (a szobor eredeti állapotáról régi fényképfelvételek tanúskodnak), ugyanis az 1960-ban bekövetkező restaurálások alkalmával a Szűzanya karján ülő, hiányzó kis Jézust újrafaragták, és a csíksomlyói kegyszobor mintájára Mária hármas tagolású koronát is kapott, a jobb alkarja és a jogar is újonnan készült. A kiegészítések Ferenci István szobrász nevéhez fűződnek, míg a szobor felületének átfestését Szabó Anna „szoborfestő” végezte. A szobor hátoldalának feliratáról tudjuk, hogy készült az 1600-as években és Ferenczi István javította 1960-ban. A levéltári forrásokból tudni lehet, hogy a gótikus madonna a 18. század közepe táján került a csíkszögödi kápolnába, feltehetően vétel útján (a Mikó család 1747-ben engedte át a kápolnát a szögödi hívek tulajdonába).

Szőcs Miriam azt feltételezte, hogy a szögödi oltárt talán a csíkszentléleki templom valamelyik régi oltárából és egy ottani epitáfiumból (halottak emlékére állított tábla) állították össze.

Az oltárszekrény szárnyai is több átalakítás nyomait viselik. A 17. századi állapotokat csupán a festett merevszárnyak őrzik, ezek az oltárfülke két oldalán helyezkednek el, két-két táblára osztva: baloldalt fent a Krisztus az Olajfák hegyén, lent az Árulás (Júdás csókja), jobboldalt fent a Levétel a keresztről, lent pedig a Krisztus fel-támadása jelenetek bizonyára metszetelőképek utáni ábrázolásával.

A fatáblára festett 17. századi képek stílári és kompozícióbeli hasonlóságát a Csíkszelne templomában található szárnyasoltár 1675-re datálható képeivel Mihály Ferenc restaurátor jelezte, kifejezve abbéli véleményét is, hogy ezek „egyzon mester alkotásai”. Szőcs Miriam a mesterkérdést illetően is próbált továbblépni: véleménye szerint a szögödi és a csíkszelnei oltárképek alkotója a Zsolnáról Erdélybe érkező, Nagyszebenben megtelepedő Jeremias Stranovius lehet. Megállapítása a segesvári domonkos templom oltárának Stranovius által festett képeinek (ezek elkészítését 1680-ban vállalta) a delnei és szögödi táblaképekkel való „stílári hasonlóság okán” született. A mesterkérdés megnyugtató eldöntéséhez azonban további adatok szükségesek. A szögödi oltár merevszárnyainak táblaképeit 2003-ban tisztította meg Mihály Ferenc restaurátor a magyarországi Teleki László Alapítvány megbízásából, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával.

A szögödi oltár eredeti mozgó szárnyai minden bizonnyal elkallódtak, ezeket egy jóval későbbi időpontban pótolták. A mozgó szárnyak esetében tulajdonképpen egy-egy fakerettel számolhatunk, melyekre mindkét oldalukon festett vásznakat feszítettek, és így négy-négy, középen egyszerű léccel elválasztott jelenetet ábrázolnak. Ezeknek a vászonra festett alkotásoknak a minősége azonban jelentősen alulmúlja a fatáblákra festett 17. századi képeket.

Az oltár csukott állapotában így baloldalt fent az Angyali üdvözlés, lent Jézus születése, jobboldalt fent Jézus mennybemenetele, lent pedig a Szentlélek eljövetele látható. Nyitott állapotában baloldalt fent Krisztus kigúnyolása, lent a Töviskoronázás, jobboldalt fent a Keresztvitel, lent pedig a Keresztre feszítés került megfestésre.

Szót kell ejtenünk a diadalív déli oldala mellett álló, Padovai Szent Antalt ábrázoló mellékoltárról is, melyet a szakirodalom szerint Mikó Antal és felesége adományozott 1819-ben. A lapos faragású, gyöngysoros, szőlőindás díszű oszlopokkal, szerény rátét-faragványokkal ékített oltár alsó részéről azonban az a vélemény is megfogalmazódott, hogy az még a 17. század végén készülhetett, oromzatát pedig a 19. század végén kaphatta. Remélhetőleg a további kutatások tisztázni fogják a mellékoltár keletkezésének körülményét is.

Vendégek köszöntése

KEDVES TESTVÉREK!

Keresztutak megáldására gyűltünk össze, ünnepi szentmise keretében. A kereszt, egyetemes térszimbólumként tartozik hozzá keresztény kultúránkhoz, keresztény életünkhöz. A kereszt vízszintes szára az égre mutat mint Isten jelenlétének a szimbólumára, vízszintes szára pedig a földre, ahol az ember élete zajlik, a vízszintes és függőleges száruk metszőpontjában pedig, ott található az Isten fia, aki kitárt karral ölel magához minden emberi szenvedést, és összeköti a fájdalmak dimenzióját a dicsőséges éggel. Ezért a keresztút számunkra azt üzeni, hogy van értelme a kudarcnak, a veszteségnek, a sötétségnek, és a halálnak is, mert az utolsó szó nem a sötét erőké, hanem a feltámadásé, az Életé. Ezért legnehezebb pillanatink is, amelyek leginkább megpróbálnak bennünket, misztikus értelmet és erőt kölcsönöznek számunkra, hogy minden tapasztalatunk beépülhessen életünkbe, és az egyéni tragédiáink is, a legfényesebb győzelmet arassák a mi számunkra.

Mielőtt azonban a keresztutat megáldanák, szeretettel köszöntöm a püspök urat és a paptestvéreket. A múlt vasárnap azt hirdettem, hogy ahogyan történelmi pillanat a pápa látogatása Csíksomlyón, ugyanúgy rendkívül megtisztelő a csíkszögödi hívek számára, hogy a magyar kormány kiemelkedően fontos személyiségeit és az ők kíséretét köszönthetjük kis templomunkban.

A csíkszögödi plébániai közösség nevében megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm Kövér Lászlót, a magyar Országgyűlés elnökét és kíséretét, Soltész Miklós egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár urat és kíséretét, Potápi Árpád János nemzetpolitikáért felelős államtitkár urat és kíséretét. Köszöntöm dr. Veres Lászlót a magyar Országgyűlés Elnöki Titkárságának vezetőjét, Brendus Réka főosztályvezető asszonyt, Szilágyi Zoltánt a magyar Országgyűlés sajtófőnökét, Tamás József püspök urat, Borboly Csabát, a megyei tanács elnökét, Ráduly Róbert Kálmánt, Csíkszereda polgármesterét, Blaskó János szobrászművészt (keresztutak készítője), Tóth László főkonzul, Lukács Ákos Bence konzul urakat.

Holló Zsolt

TISZTELT ÜNNEPLŐ KÖZÖSSÉG! TISZTELT HÖLGYEIM ÉS URAIM! HONFITÁRSAIM!

A második világháború után Európa romokban hevert. Egy istentelen és embertelen diktatúra kínozta meg, és egy szörnyű háború rombolta le. Újra kellett kezdeni mindent. Újra ki kellett jelölni az utakat, amelyeken járni lehet, s amelyeken emberhez illő életet lehet élni. Ekkor kezdtek el az európaiak ismét gondolkodni egy hármas jelkép jelentéséről, azon három dombról, amelyre a nyugati világ szabadságból, kultúrából és hitből felépült. Ez a három domb az athéni Akropolisz, a római Capitolium és a jeruzsálemi Golgota.

A magyarság Budapesttől Csíkzsögödig Szent István királyunk óta részese Európa keresztény építkezésének. Jelenkorunkban gyakran beszélünk az Akropoliszról és a Capitoliumról, az általuk jelképezett európai tudomány és államszervezés nagyszerű teljesítményeiről. Ugyanakkor nem szabad elfeledkeznünk a Golgota keresztútjáról sem.

Arról az egyszerű tényről, hogy a kereszténység tanítása szerint az ember életének és szenvedésének van célja és értelme: a másik ember, akivel összetartozunk. Amint a Megváltó vállára vette a keresztet, nemzedékek hosszú sora vállalta mindazt az áldozatot, ami ahhoz kell, hogy az életet továbbadja. Továbbadja békében és háborúban, bőségben és ínségben.

Mi, magyarok is ezért éltünk túl mindent, s ezért nem pusztultunk el a tatár és török dúlás, mindenféle megszállások és diktatúrák rémuralma idején sem. Ezért tudtuk megőrizni és újjáépíteni kultúránkat és államiságunkat, ezért tudjuk összetartozásában megerősíteni a nemzetünket ma is.

Európában ma sem élünk könnyű időket – még akkor sem, ha sokkal jobb anyagi körülmények között élhetünk, mint az előttünk járó nemzedékek. A három domb – és különösen a Golgota – által szimbolizált értékek ismét veszélyben vannak.

Szent II. János Pál pápa a halál kultúrájának nevezte azt a romboló nihilizmust, amely anyagi érdekektől vezetettve szét akar verni minden lelki közösséget – a családjainkat, a hitbéli gyülekezeteinket és a legtágabb lelki sorsközösséget, a nemzetet is. A halál kultúrája a szabadság nevében a rend ellen fordul, a jog nevében a demokrácia létére tör. Célja a természetes közösségek felmorzsolása olyan – a nemi, családi, vallási és nemzeti önazonosságukból kiforgatott – fogyasztói lényekké silányított egyénekre, akik értéktudatuk elvesztése miatt már képtelenek érdekeik felismerésére, képtelenek az önvédelemre, és ezért biztosabban alávethetők, uralhatók és kifosztathatók. Mindez ellen az európai embernek csak a keresztény hite, a gyermekáldást vállaló családi szeretetközössége, és az értékeiben öntudatos nemzeti közössége nyújthat védelmet.

Nem szabad felednünk: a nyugati világ nem létezhet a Golgota nélkül, Európa nem létezhet kereszténység nélkül. Minden fontos dolog, amit Európa az elmúlt századok alatt hozzátett az emberiség életéhez, valamiféleképpen kapcsolatban van a kereszténységgel: annak eszmeiségéből sarjadt, folyamatosan abból táplálkozik. Ezért

fogalmazott pontosan annak idején az Európai Unió egyik alapító atyja, hogy „*Európa vagy keresztény lesz, vagy nem lesz*”.

A ma megszentelt zsigödi keresztút ezért egy európai emlékeztető, amelyért köszönettel tartozunk alkotóinak, köszönettel tartozunk a zsigödi gyülekezetnek.

Arra emlékeztet mindannyiunkat, hogy hit, hűség és áldozat nélkül senki számára nincs sem megmaradás, sem feltámadás.

Időről időre el fognak jönni ide az emberek, hogy – Nagyböjtben, Húsvétra készülve, vagy csak életük fontos pillanataiban – végigjárják, és lélekben megtapasztalják a Golgota mélységeit. Eközben nem egyszerűen felteszik majd az élet nagy kérdéseit, hanem válaszokat is találhatnak rá. Ahogy a régiiek mondták: „*amíg imádkoznak az emberek, megszületnek a válaszok*”.

„*Háromságban Egy Szent Isten, Áldjon Minden Nemzetség!*” – ez az üzenet olvasható az utókor számára a csíkszigödi Szentháromság Plébániatemplomnak a templomhajót a szentélytől elválasztó csúcsíves diadalívén. Őseink áldozata adjon erőt a hitében és szülőföldjében gyökerező székelységnek Erdélyben, adjon erőt a magyarságnak a Kárpát-medencében, és adjon reményt Európa számára a nagyvilágban.

Isten segítsen bennünket, hogy szülőföldünkön megmaradhassunk azoknak, akik vagyunk: keresztény magyaroknak!

Kövér László

SZERETETT SZÉKELY TESTVÉREINK, PÜSPÖK ÚR! ELNÖK ÚR!
ÁLLAMTITKÁR ÚR! VAS ÉS HARGITA MEGYE VEZETŐ SZEMÉLYISÉGEI,
HÖLGYEIM ÉS URAIM!, KEDVES BARÁTAIM!

Örülök a megszólalás lehetőségének, mert itt Önök előtt is szeretném megköszönni a teremtőnek, hogy meghívott engem erre a munkára, hogy megajándékozott velem, s hogy gondolkodhattam, mind az előkészítés., mind a megvalósítás folyamatában Krisztus életén, szenvedéstörténetén, áldozathozatalán, a feltámadás misztériumán keresztül az ember, és köztük a saját életem értelméről, a vállalható és követhető életútról, s általa is a feltámadás valóságáról. Hitről, családról, nemzetről, hazáról, több mint 1000 éves közös sorsunkról itt a Kárpátok ölelésében.

Szeretném hinni, hogy méltónak találtattam a küzdelemre, egy olyan világban, amely meg akarja fosztani az embert hitétől, múltjától, a lelkiismeret kontrolljától, nyelvi és kulturális és sorsközösségétől, s kiváltképpen mindezek megtartó erejétől.

Végző soron az embert emberi arcától!

Nagyon ide kívánczok a kiváló magyar költő Nagy László utolsó interjújának a befejező kérdésre adott válasza

A kérdés úgy hangzott: „Mit üzen ön a jövőnek, a jövő embereinek?

A költő válasza: „Ha lesz még emberi arcuk, csókolom őket!”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim: „Ez a mi munkánk, és nem is kevés!” - hogy egy másik magyar költőóriást, József Attilát is ide idézzem, – megőrizni emberi arcunkat, azt az arcot, mely magán viseli Krisztus vonásait!

És őrizzük meg ezt az arcot akkor is, ha nem hagyhatjuk szó nélkül hitünket, nemzetünket ért, akár vértlen, akár szándékos, netán kitervelt támadásokat-atrocitásokat, mert ez az arc jövőnk záloga!

Kívánok ehhez a véget nem érő és egyre nehezedő feladathoz hitet, erőt, kitartást a nemzet minden keresztény közösségének most és.....a jövőben is.

Úgy legyen.

Köszönöm a szót és a lehetőséget.

Blaskó János, szobrász

